

תוספת שבת

שימו לב!
החל מהשבוע
השקיעה
מקדימה כל
שבוע בכך
דקות

זמני הדלק"נ שבת פרשת דברים
ירושלים: 7:00 מוקדם: 6:50
בני ברק: 7:15 מוקדם: 7:05
מודיעין עילית: 7:09 מוקדם: 6:59
חיפה: 7:09 מוקדם: 6:59
טבריה: 7:05 מוקדם: 6:55

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

למה תמיד קוראים פר' דברים לפני צום ט' באב?

ואחד ראה אותה בפוחזה, ואחד ראה אותה בניוולה, כך משה ראה את ישראל בשלוותן ואמר איכה אשא לבדי, ישעיה ראה אותם בפוחזן ואמר 'איכה אותה לזונה', ירמיה ראה אותם בניוולה אמר איכה ישבה בדד. וביאור נוסף שבזכות שמירת 'שני שבתות' מיד נגאלים, ובפסוק 'אלה הדברים' רמזו חיזוקים לשמירת שבת. (מופיע בהמשך העלון מבעל הטל אורות)

פרשת דברים תמיד נקראת לפני ט' באב, ולכן מחברים את פרשיות מטו"מ אפי' שהן ארוכות, והטעם לזה, הסבירו הגר"ש גאנצפריד זצוק"ל בספרו אפריון ובספר אמתחת בנימין, בגלל שבפרשת דברים כתוב 'איכה' אשא לבדי, ומפטירין 'איכה' היתה לזונה, ובט' באב קוראים 'איכה' ישבה בדד, והביא משל ממדרש איכה: משל למטרונא שהיו לה ג' שושבינין אחד ראה אותה בשלוותה,

דברי המשפיע הגר"א בידרמן שליט"א: הגאולה תגיעה בזכות חיזוק בתוספת שבת.

לתת גבול ליום השבת, לכן אף שכרו יהיה כ'נחלה בלי מצרים' וכך הסביר גם 'על נותנין לו משאלות ליבו' דקאי על תוספת שבת. (ע"ש)

השוכח מהצרות בשבת הצרות נעלמות... והישועה באה.

יש ספר קדמון בשם מתוק מדבש, של הג"ר יצחק פרחי זצ"ל שהביא על הספרי 'וביום שמחתכם אלו השבתות', וז"ל: בעינינו ראינו אנשים שהיו בצרה עד כניסת השבת, ושכחו מזה שבת ושמחו עם השבת, ואח"כ נהפך להם הצרה ליששון ולשמחה בדרך נס ופלא.

וכן במנורת המאור מספר על שני ילדים בגיל 10 שנפלו לבור ומתו, לפני סעודת השבת, ולא גילתה האמא לאבא מה שקרה, ורק בסיום הסעודה אמרה האמא לאבא, אחד הביא לי שני כתרים מזהב פקדון לעשר שנים וביקשם, האם להחזיר לו ואמר לה שכן, ואמרה שה' ביקש הפקדון של שני הילדים, ועכשיו אל תחלל שבת ואל תעצב, והסכים האבא, ובסוף

השבת שבאו להוציאם ולקברם ראו שהם חיים, וממילא רואים שזה גם עושה תחיית המתים בשכר שלא חשבו ע"ז, (רבי אלימלך בידרמן)

במעלת התפילה בשבת חזון:

תפילת ישראל בבין המצרים בלב נשבר מתקבלת לרצון יותר מכל השנה, ומעלה את כל התפילות של השנה שהיא בבחינת תפילה לעני. (מהרש"ם מבערזן בתכלת מרדכי תהילים קטז)

וגדול כוחה של מצווה זו לבטל גזירות קשות מישראל, ועל מצווה רבה זו מקבל האדם את שכרו משלם בעולם הזה, כי כל מצוה שהאדם מוסיף יתר על מה שמחויב מן הדין מקבל הוא עליה שכר מיד בזה העולם כידוע (יטב פנים שם).

וכע"ז איתא ב'בן יהוידע' על דברי הגמרא (שם) 'כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים', דקאי על המוסיף מחול על הקודש, ושכרו 'מידה כנגד מידה' - כמו שמעיקרא יש 'גבול' ליום שבת בבואו ובצאתו - מתי היא 'כניסת השבת' ולמתי הוא 'צאת השבת', ובא זה והוסיף להרחיב ולקיים את השבת מבלי

דברים נפלאים לפרשת דברים, וביאור הפסוק הראשון בפרשת דברים להלכ' שבת ולימי החורבן,

המופיע בספר שביתת השבת לרבי יצחק מאלצאן זצוק"ל, בהקדמה של הקדמון רבי שאול ב"ר דוד זצוק"ל בעל 'טל אורות' שנדפס בפראג שנת שע"ה.

הל"ט מלאכות רמוזים ב'אלה הדברים' שהם שקולים בכלל שמירת שבת שהיא כנגד כל המצוות, ומשום ששורשי מצוות שבת ועיקריהן נאמרו ברמז ע"פ המספר 'אלה הדברים', ור"ל על ל"ט אבות מלאכות הזהירין.

ואזכיר אגב כמה פרטי שבת הרמוזים בפסוקים, ואמר 'בעבר הירדן' שהוכיח אותן לאמור שבמצות שבת ושמירתו זוכים ליכנס בא"י שהוא מעבר הירדן, וה"ה שבעון חילול שבת יהיו גולים מהארץ כדאיתא במסכת שבת. לא חרבה ירושלם אלא בשביל שחיללו בה את השבת וכו', ונודע שהחורבן בשביל חילול שבת כדאיתא (שבת קיט) אמר אביי לא חרבה ירושלם אלא בשביל שחללו בה את השבת. שנא' ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל בתוכה/

גרסינן במסכת שבת בפרק כלל גדול: ר' נתן אומר 'דברים הדברים' אלה הדברים אלו ל"ט אבות מלאכות שנאמרו למשה מסיני, ופירש"י ז"ל: דברים שנים, ה' של הדברים מרבה עוד אחד, אל"ה בגמטריה ל"ו הרי ל"ט מלאכות שבת. והנה פליאה דעת נשגבה ממני למה תלאה התורה המ' אבות מלאכות החמורות מכל שארי מצות התורה בגמטריאות של אלה הדברים להיותם תלויים בשערה, (ועיי"ש מה שהרחיב בזה),

ובהמשך כתב: ולהיות שהשבת הוא פנינה הכוללת אמונת משה רבינו ע"ה, ושבת מצוותו הוא חידוש העולם כנזכר, על כן משנה התורה מתחילה 'באלה הדברים', שלפני זה אמר 'אלה המצות' (בסוף פר' מסעי) וחזר ואמר בפר' דברים 'אלה הדברים', וכל

וכן רמז להם באומרו בעבר הירדן הדינים השייכים במפליג בספינה קודם שבת, נגד שאמרו רז"ל זכור בים ושומר ביבשה. ואמר 'במדבר' רמז למי שהולך במדבר ובשיירא ואינו יודע איזה יום הוא שבת וכו'.

'בערבה' שהודיע להם דיני עירובין כגון עירובי תחומין ושתופי מבואות והכשרי מבוי.

'מול סוף'. רמז להם לדין מבוי שצדו אחד כלה לים וכו' וכן לדין חצר שנפרץ במלואו ולשון ים עובר על הפירצה וה"ה שהודיע להם כל דיני כרמלית.

'בין פארן ובין תופל' רמז להם דיני הוצאה והכנסה ואיזה מקרי רה"ר ורה"י, ובמילת 'פארן' רמז להא דאיתא במשנה בפ"ו דטהרות הפארן רשות היחיד לשבת ורה"ר לטומאה וכו' (ע"ש)

'ולבן', רמז להם איך ינהגו במן שהוא לבן דהיינו שאמר להם דיני אפייה ובישול והטמנה כענין שנאמר את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו.

'וחצרות' הודיע להם דיני חצרות כגון חצר ורחבה שאחורי הבתים ודיני היקפות

הקרפיפות ועירובי חצרות, ואף על פי ששלמה תיקן עירובי חצרות, נוכל לומר שדרש אותו מהפסוק ותיקן את המטבע של הברכה

והאיך מזכין זה לזה, כענין שאמרו רז"ל בברכת המזון: משה תיקן ברכת הזן וכו' שלמה תיקן עם אביו ברכת בונה ירושלם אף על פי שדרשין במסכת ברכות בפרק ג' שאכלו, ואכלת ושבעת וברכת זו ברכת הזן על הארץ הטובה זו ברכת הארץ אשר נתן לך זו בונה ירושלם אלא ע"כ צריך אתה לומר שהם תקנו ואסמכוה אקרא הכי נמי בעירובי חצרות.

'ודי זהב' ר"ל די והותר צריך אני לזרז על דיני שבת במקום שיש חסרון כיס דהיינו המשא ומתן, שמתוך שאדם בהול על ממנו מהרהר כל יום השבת אחר עסקיו, השבת הוא תחילת המחשבה ובימות החול הוא סוף המעשה, שכל עסקיו שעושה בימות החול כבר עלו במחשבתו בשבת שעבר, ע"כ הזהיר על זה, וכן רמז להם שהשבת גורם 'די זהב' שמתעשר בשביל שמירת שבת כדאיתא במדרש וכן כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים לכן ציווה שיוציאו זהב הרבה לכבוד שבת ויתענגו על רוב טובה ע"ש לוי עלי ואני פורע, וכן רמז להם שהשבת מכפר להם על מעשי העגל שעשוהו מחמת די זהב שהי' להם,

ועיי"ש דאמרו רז"ל כל המשמר שבת כהלכה אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו שנאמר כל שומר שבת מחללו וכו':

גם בזמן החורבן יש לזכור כמה חטאות חייב כשחילל שבת.. (מהקדמה בספר שביתת השבת)

כמה חטאת עברת בשגגת שבת ואז תביא מיד חטאת ותתוודה עליו בפה, 'ושמור בלב' ר"ל בשעת החורבן הבית שמור מספר חטאתיך בלבך שתוכל להתענות לשבר הלב שהרי גם בזמן הזה יכול ליתן במקום כל חטאת י"ח פשוטים לצדקה ויתענה מ' יום בה"ב, (ש"ע סי' של"ד) וא"כ בהכרח צריך שידע המקור והשורש מהו אב או תולדה ידידה כי על איסור כל שהוא מתחרט ג"כ כל שהוא... (והנ"ל הבאנו בקיצור ויעויין שם בהרחבה).

...אם כן ק"ו בדורנו שכמה אינם מכירים מהו אב או תולדה ואינם נחשבים בעיניו אפי' כשבות ע"כ אומר לגוי שיעשה בשבילו אב מלאכה משום אמירה לגוי, א"כ בהעלם ידיעות חיובי המלאכות יגיע מזה שפעמים יעשה כמה מלאכות חמורות בשגגת מלאכה אשר לא ידע ואשם ולא יתחרט לעולם כאשר אינו בכלל זכירה לא יבוא לכלל שמירה ואפשר שלזה כוונת רז"ל זכור ושמור זכור בפה ושמור בלב, ר"ל זכור בשעת בנין הבית,

כי היא מקור הברכה - משלו הנפלא של מרן החפץ חיים למה לא מרויחים מחילול שבת (מתוך ומתוק האור)

השולחן, וכנגדן שילשל לגוי את תמורת השקים. רק אז קלט הכפרי הנבער את טפשותו - שלא מן היהודי הוא גנב, אלא כי אם מעצמו הוא גנב, אלא שכעת כבר היה מאוחר מכדי להתחרט... # וכך גם בשבת קודש, הזוהר הקדוש אומר: "דהוא יומא מתברכאן מיניה כל שיתא יומין" - מיום השבת מתברכים כל ימות השבוע. מתחילת השבת מתברכת תחילת השבוע, ומסוף השבת מתברך סוף השבוע. אותם יהודים שאינם מדקדקים להוסיף מהחול על הקודש בערב שבת, ואינם ממהרים לסגור את חנויותיהם בזמן סבורים באותו רגע שהם מרויחים, אולם האמת היא, שהם מפסידים, שכן במו ידיהם גרמו לכך שתחילת השבוע הבא לא תתברך אצלם. ואילו היהודים אשר אינם סבלניים מספיק במוצאי שבת ומקדימים לפתוח את החנות, גורמים במו ידיהם לנזק ולהפסד שיהיו להם בסוף השבוע. נמצא, שאלו ואלו גונבים מעצמם...

אנשים מתקשים להבין כיצד סגירת עסק או חנות בשבת, בשעות שבהן נתן להפיק תפוקה, תצליח להעשיר אותם. כדי לשבר את האוזן בכך, מפורסם משלו של החפץ חיים בענין זה: יהודי סוחר פירות קנה אגוזים מגוי כפרי. וכדי שלא תפול טעות בספירת שקי האגוזים, הציע היהודי לגוי, שעל כל שק שהגוי יניח בעגלה, הוא יניח פרוטה על השלחן. לאחר סיום העמסת הסחורה יספרו את המטבעות, וכנגד כל פרוטה, ישלם לו תמורת שק אגוזים.

תוך כדי כך יצא היהודי החוצה, והגוי נותר לבדו מול השלחן, שהלך והתמלא במטבעות. הגוי הציץ לרגע החוצה, ומשהבחין כי היהודי עסוק בסחורה שלו, מיהר לשלוח יד אל השולחן, ולגרוף לכיסו כמה מטבעות, תוך שהוא טופח לעצמו על שכמו ומרוצה ביותר מן הרווחים ה'צדדיים' שהצליח להפיק מן העסקה. בסופו של דבר שב היהודי לחדר, מנה את מספר המטבעות שהיו על

תוספת שבת

העלוך השבוע
לע"נ
הרב שלמה
זלמן אפרים
ב"ר פנחס ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

זמני הדלק"נ שבת פרשת ואתחנן
ירושלים: 6:54 מוקדם: 6:44
בני ברק: 7:09 מוקדם: 6:59
מודיעין עילית: 7:03 מוקדם: 6:53
חיפה: 7:03 מוקדם: 6:53
טבריה: 6:59 מוקדם: 6:49

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

דבריו המיוחדים של הכלי יקר לפר' ואתחנן: משה הפציר שוב להכנס לא"י לאחר מלחמת סיחון, כי גרם לקידוש ה' ע"י שהעמיד מעצמו את החמה במלחמת סיחון, וחשב שזה כיפר על חטא מי מריבה,

כן מעצמו ובוזה נתקדש השם ותיקן מה שקלקל וחיזק האמונה ע"כ חשב שהותר הנדר, ולא שתלה בכיבוש ארץ סיחון ועוג כי לכתחילה לא היה בכלל השבועה שהרי נאמר (במדבר כ"ב) לכן לא תביאו את הקהל אל הארץ אשר נתתי להם. והיינו ארצות שבע אומות שכבר נתן לאבותם אבל ארץ סיחון ועוג לא היה מעולם בכלל הבטחה זו.

משא"כ מובא בערוך לנר (סוכה כח.) דעת האלשיך שבהעמדת החמה של משה ה' עשה מעצמו לצורך השעה ולא לבקשת משה (עיי"ש) ויעוין גם בגמ' בנדרים לט: ובסנהדרין קי. שממעה קורח השמש לא יוצאת כל יום עד שיורה בהם חיצים.

ובפסיקתא רבתי ד' ובאגדת בראשית עז למדו ממה שגם אליהו העמיד החמה במעשה בהר הכרמל.

בתחילת פר' ואתחנן (פסוק כג) כתב הכלי יקר, וז"ל: ורש"י פירש, בעת ההיא: אחר שכבשתי ארץ סיחון ועוג דימיתי שמא הותר הנדר, עכ"ל. ונראה שחשב משה כי טעם הנדר הוא יען לא האמנתם בי. לא גרמתם לישראל להאמין בי ע"י שיראו נס מפורסם זה, ובמלחמת סיחון העמיד משה החמה וע"י נס מפורסם זה בלי ספק שנעשו בנים אמון במ ותיקן מה שקלקל. וכ"ש לדעת העיקרים שכתב בטעם חטא מי מריבה כי היה לו למשה לדבר מעצמו אל הסלע קודם שיצוה לו ה' כי כל נביא גוזר אומר ויקם לו כמו שעשה אליהו ואלישע כו'. וכן יהושע אמר שמש בגבעון דום (יהושע י"ב) כל זה תורף דברי הרב. והנה עכשיו עשה משה כמו שעשה יהושע והעמיד החמה, כי מאחר שילפינו בג"ש ד'אחל אחל' שהעמיד משה החמה כיהושע אין היקש לחצאין, כמו שיהושע עשה כן מעצמו כך משה עשה

מרב פוסק הדור הגר"י זילברשטיין שליט"א: בטעמי ההידור להימנע מאכילת צ'ולנט בשרי במשך ימות השבוע, כי יש מצוה שיהיה אוכל מיוחד רק לשבת!

דגים'. והובאו דבריו בשערי תשובה (סימן רע"א סק"א), שהוסיף על זה, ועיין לקמן (סימן תקפג) שרש"ל לא אכל דגים בראש השנה שהיו חביבים עליו, וא"כ מי שחביב עליו מן מאכל אחר, יש לו להניחו על סעודת שחרית.

ומכאן נלמד קל וחומר, שאם יש להימנע מלאכול מאכל חביב בסעודת ליל שבת, כדי לכבד את סעודת היום, כל שכן שיש לכבד את סעודת יום השבת מימות החול, ואין לאכול בימות החול מאכלי שבת שאוהבים, ואז יוכל לכבד את השבת כדבעי.

וכפירוש השני [שמשווה את ערב שבת לשבת] נפסק בשו"ע (או"ח סימן רמט ס"ב) שאין לקבוע סעודה בערב שבת, ונאמרו בזה כמה טעמים, ובביאור הלכה (ד"ה מפני) כתב בשם הפמ"ג מפני שמזלזל בכבוד שבת שעושה ערב שבת שווה לימי השבת. ואמרו במדרש תנחומא (בראשית סימן ב), 'וקראת לשבת עונג' שלא תהא אכילתך בשבת כבחול, אלא ענגהו, שבשכרו כתיב 'אז תתענג על השם'. ופירש הרד"ק (ישעיהו נח, יג) 'וקראת לשבת עונג', מצוות עשה לענג הגוף ביום השבת במאכלים ערבים וטובים, שמתוך שמשנה את יום השבת משאר ימים לטוב, יזכור מעשה בראשית, ושהקל חדשו מאין, ושבת ביום השביעי, ומתוך כך ישבח לקל ויפארוהו בפיו ובלבבו, ותתענג נפשו בו, עכ"ל. וכן כתב ברמב"ן (ויקרא כג, ב) 'מקראי קודש - רבותינו ז"ל אמרו (ספרי פנחס, פיסקא קמז), ארעם במאכל ובמשתה ובכסות נקיה, כלומר שלא יהא חוקם אצלך כחק שאר ימים, אבל תעשה להם מקרא של קודש לשנותם במאכל ומלבוש מחול לקודש, וגם זה דעת אונקלוס'.

וכן איתא בתיקוני זוהר (תיקון מח): 'ובגין דא צריך בר נש בשבת לשנויי בלבושין, בשרגא, במאכלין' - [ובגלל זה צריך בן אדם

רבינו שליט"א פסק: הצ'ולנט הוא מאכל שנוצר במיוחד עבור שבת, ולכן מאד ראוי שלא לאכול ממנו בימי החול, כדי שיוכל לענג את השבת במאכל זה. ובפרט שמאכל זה אינו בריא, ורק בזכות השבת שורה בו ברכה ומעדן את הגוף, ושומר מצווה לא ידע דבר רע. (ורבינו הוסיף שאינו מדבר על אכילת צ'ולנט בסעודות מצווה ובמה שמוגש בשיבות).

ונסביר את הדברים: נאמר במסכת גיטין (דף לח ע"ב) שתי משפחות היו בירושלים, אחת קבעה סעודתא בשבתא, ואחת קבעה סעודתא בערב שבת, ושתייהן נעקרו. ופירש רש"י, שמשפחה אחת קבעה סעודה בשעה שהחכם דורש דרשות לרבים בשבת והם יושבין בסעודה, והיה להם להקדים או לאחר. ואחת קבעה בערב שבת, פירש רש"י: בערב שבת - בלילי שבת [שהסעודה של ליל שבת הייתה יותר מכובדת מהסעודה של יום שבת], ואין כאן כבוד שבת, דקיימא לן כבוד יום קודם לכבוד לילה..., ואיכא דמפרשי בערב שבת ממש וכן בכל יום מרוב עושר, אבל בהא [אכילה בערב שבת] מיהא איכא איסורא שיכנס לשבת כשהוא שבע בלא תאוה'.

וכתב המהרש"ל (יש"ש שם, סימן נא) דיש לחוש לשני הפירושים, כי שניהם כאחד טובים, ובפרט מאחר שנעקרו משפחות עליה, מי לא יחוש להחמיר. והוסיף שם: 'ומעתה אני קורא תגר על בני עמי זרע קודש שומרי שבת, שאינם נזהרים בזה, ויהי נקל בעיניהם להשוות סעודת בוקר לסעודת ערב, אלא מוסיפים בסעודה בליל שבת במיני תבשילין מסעודת בוקר..., ואנו צריכים לכבד השבת בבוקר יותר משום כבוד היום, שהוא עיקר. ומיום עומדי על דעתי זאת גדרתי בעצמי שלא לאכול דגים בליל שבת, שהוא דבר חשוב מסויים, ואוכל אותם בבוקר, ואז אפילו יעשו בליל שבת כמה מעדנים לא יושוו לסעודת שחרית, שיש בה

